Oefenbundel **taalwijs**

KERST

naam: verbetersleutel

Signaalwoorden – verwijswoorden – zelfstandige en bijvoeglijke naamwoorden – lidwoorden

Studeerwijzer taalwijs toetsenperiode **Kerst**

ONDERDEEL	pag.	✓
1. signaalwoorden	3 - 4	
2. verwijswoorden	5 - 6	
3. zelfstandige naamwoorden	7	
4. bijvoeglijke naamwoorden	8 - 9	
5. lidwoorden	10 - 13	

De verbetersleutel staat op de schoolwebsite, maar je mag natuurlijk ook altijd extra uitleg vragen aan Robin!

signaalwoorden

Signaalwoorden zijn korte woorden die een verband leggen tussen verschillende delen van een zin of zinsdeel.

Soort verband	Signaalwoorden	Voorbeelden
tijd	eerst, vroeger, later, dan, daarna, toen, vooraleer, voordat, nadat, ten slotte, wanneer	Vroeger maakte ik mijn huiswerk in de opvang. Thuis maak ik **eerst** mijn huiswerk, **dan** leer ik voor de toets en **ten slotte** maak ik mijn boekentas.
tegenstelling	maar, echter, hoewel, toch, daarentegen	Ik houd van boeken, **maar** mijn zus niet. **Hoewel** het stormde, ging ik naar buiten. Ik ben ziek. **Toch** ga ik naar school.
voorwaarde	als ... dan, wanneer, tenzij	Ik ga buiten spelen, **tenzij** het regent. **Als** de batterij van mijn tablet leeg is, **dan** laad ik mijn tablet op. **Wanneer** ik ziek ben, ga ik naar de dokter.
voorbeeld	bijvoorbeeld, zoals	Draag morgen jouw sportkledij, **bijvoorbeeld** jouw dansbroek en voetbalshirt. Ik eet graag fruit, **zoals** bananen, appels en peren.
vergelijking	als, dan, zoals, zo, in vergelijking met	Jij bent zo sterk **als** een paard. Zij is zo sluw **als** een vos.
opsomming	en, ook, ten eerste, ten tweede, vervolgens, ten slotte, verder, ook, nog	Ik ben in veel dingen goed. **Ten eerste** kan ik goed tekenen. Ik kan **ook** mijn fantasie gebruiken. **Verder** ben ik nog sterk in rekenen.
middel	om te, daarmee, waarmee, opdat, door middel van, met behulp van, met	Ik maak de oefeningen **met behulp van** een rekenmachine. Zij gaat naar zee **met** de trein.
oorzaak-gevolg	door, doordat, waardoor, hierdoor	Ik ben mijn zwemzak vergeten **waardoor** ik niet naar de zwemles kon. **Doordat** hij in de file stond, kwam hij te laat. **Door** de regen is mijn haar gekruld.

Markeer de signaalwoorden in de zinnen.

1. De jurk van Aurela is mooi, maar wel duur.
2. Rémi en Mauro gingen zwemmen, omdat het mooi weer was.
3. Als Ellie haar huiswerk af heeft, mag ze op de computer spelen.
4. Mats verkiest vele smaken ijs, zoals vanille, chocolade en aardbei.
5. De mama van Janne poetst de ramen met behulp van een spons en een zeemvel.

Herschrijf de zinnen door gebruik te maken van signaalwoorden.

1. Yara legt alles klaar. Ze begint aan de toets. (daarna)

Yara legt alles klaar, daarna begint ze aan de toets.

2. Vandaag zijn we niet op school. Robin en de klas zijn op schoolreis. (want)

Vandaag zijn we niet op school, want Robin en de klas zijn op schoolreis.

3. Faye eet graag fruit. Faye eet graag appel, sinaasappel en aardbei. (zoals)

Faye eet graag fruit, zoals appel, sinaasappel en aardbei.

verwijswoorden

Een verwijswoord is een woord in een zin dat naar een woord (of woordgroep) verwijst dat al eerder gebruikt werd in de zin. We gebruiken verwijswoorden om te zorgen dat een tekst aangenaam is om te lezen. Te veel herhalingen zorgen ervoor dat een tekst onduidelijk en saai wordt.

Bijvoorbeeld:

<u>Zonder</u> verwijswoorden:
Maaike geeft de vogels te eten. De vogels komen steeds dichterbij. De vogels zijn niet bang en durven uit de hand van Maaike eten. Maaike vindt de vogels die uit haar hand eten heel fijn. Maaike is een echte dierenvriend.

<u>Met</u> verwijswoorden:
*Maaike geeft de vogels te eten. **Ze** komen steeds dichterbij. **Ze** zijn niet bang en durven uit **haar** hand eten. Maaike vindt **dit** heel fijn. **Ze** is een echte dierenvriend.*

Lees de tekst en zet dan een kruisje in het juiste vakje

De mama van Iza is eitjes aan het bakken.
Iza en de broers lusten **dat** heel graag op **hun** boterham.
Ze krijgen van mama elke een boterham met veel ei die **zij** op de borden legt. Tom en Jan genieten van elke hap.

Dit woord wijst naar…	Iza en de broers	De mama van Iza	de eitjes
dat			X
hun	X		
Ze	X		
zij		X	

De kinderen van uit de Klokkestraat spelen graag met de bal.
Maisara stampt **hem** kei hard weg.
De bal knalt tegen Batoul **haar** hoofd.
Ze huilt van de pijn. Batoul is boos op Maisara.
Ze zegt dat **zij** het expres heeft gedaan!

Dit woord wijst naar...	Maisara	de bal	Batoul
hem		X	
haar			X
Ze			X
zij	X		

Naar welk woord(en) verwijst het onderstreepte woord?

- Ramon en Hope spelen buiten. <u>Ze</u> hebben veel plezier.

  Ze = ..Ramon..en..Hope

- De kat ligt op de bank. <u>Ze</u> slaapt de hele middag.

  Ze = ..de..kat.....

- Ellie heeft een nieuwe fiets. <u>Zij</u> rijdt er elke dag mee naar school.

  Zij = ..Ellie.....

DIE of DAT?

Vaak gebruiken we "die" of "dat" om te verwijzen. Hier worden veel foutjes gemaakt. Eigenlijk is er een eenvoudige regel die je moet onthouden.

- Die: staat bij iets waar je "de" voor kunt zetten. "**De** zon **die** schijnt."
- Dat: staat bij het-woorden: "**Het** kindje **dat** naast mij zit."

Er zijn nog veel andere regels. Die zullen wij voorlopig nog niet leren.

Als je dit regeltje onthoudt, kom je al héél ver!

Vul in: die of dat?

1. Het gezelschapsspel .....dat..... ik het liefste speel, is Monopoly.

2. Monaco, het kleine vorstendommetje .....dat..... tussen Frankrijk en Spanje ligt, heeft een nieuwe vorst.

3. Het kindje ..dat..... in de bioscoop naast mij zat, heeft bij elke spannende scène gehuild.

4. Ze heeft zich jarenlang geschaamd over een relatie .....die..... op de klippen liep.

5. Mijn grootmoeder wil niet naar een rusthuis gaan ....dat..... al te modern ingericht is.

6. Rome is de gezelligste hoofdstad ...die..... ik al ooit gezien heb.

zelfstandige naamwoorden

Zelfstandige naamwoorden geven een naam aan personen, planten, dieren en dingen. Je kan deze herkennen omdat er een lidwoord kan voorstaan en je kan er een meervoud en verkleinwoord van maken.

Bloem – keuken – auto – schommel – paard

Eigennaam = een naam van een persoon, land, rivier … We schrijven dit met hoofdletter.

België, Sarah, Maisara, Tielt, Lina,…

In elke zin staat meerdere zelfstandige naamwoorden. Kleur ze.

1. De leraar schrijft op het bord.
2. Mijn zus en mijn broer gaan naar de winkel.
3. In het park loopt een lief konijn.
4. De jongen draagt een boekentas.
5. De apen slingeren in de boom.
6. Ik teken een dolfijn en een schildpad.

Noteer de gevonden zelfstandige naamwoorden juist in de tabel.

persoon	dier/plant	ding	plaats
de leraar	een konijn	het bord	de winkel
mijn zus en mijn broer	de apen	een boeken-tas	het park
de jongen	de boom		
	een dolfijn een schildpad		

bijvoeglijke naamwoorden

Bijvoeglijk naamwoord

Het bijvoeglijk naamwoord staat steeds bij een zelfstandig naamwoord en zegt iets of HOE het zelfstandig naamwoord is, bijv. een *zwarte* koe. Zwarte zegt iets over koe en is dus een bijvoeglijk naamwoord.

Kleur de bijvoeglijke naamwoorden.

1. De rode auto staat voor het grote huis.
2. De schattige kat slaapt op het zachte deken.
3. De mooie bloemen staan in een groene vaas.
4. Het glanzende schip vaart over de blauwe oceaan.
5. De oude man draagt een zwarte hoed.

→ Meerdere antwoorden mogelijk.

Vul de zinnen aan met een passend bijvoeglijk naamwoord.

De nieuwe school heeft een grote speelplaats.

De oude laptop werkt heel goed.

De kippe stad is bekend om zijn oude gebouwen.

De mooie rivier stroomt door het dal.

lidwoorden

Lidwoorden - er zijn drie lidwoorden, de, het en een.

Een lidwoord staat voor een zelfstandig naamwoord, bijv. **de** koe.

- bepaalde lidwoorden: de, het
- onbepaald lidwoord: een

Vul aan met het juiste lidwoord.

het glas het bord het mes

de pot de tafel het stoel

het bed de kast het huis

het park het bos de tuin

het strand het water de pijl

het dorp het schip het hartje